

Világvége 2000-ben! (?)

Az asztrológusok évezredek óta jelezgetik a világvégét, ha valami „különleges” van az égen. (Azt szokták állítani, hogy az asztrológia tapasztalati alapokon áll. De vajon ki és mikor tapasztalta, milyen csillagállások „szoktak” világvégét okozni?) Sokféle okra hivatkoznak, így üstökösökre vagy ritka bolygóhelyzetekre; leggyakrabban arra, hogy néhány bolygó közel látszik egymáshoz, „együttállásba” kerül. *Ez a helyzet áll elő szerintiük 2000 májusában.*

Nagy bolygóegyüttállások régebben is számos alkalommal okoztak rémületet világszerte — teljesen indokolatlanul. Például 1584-re egy cseh tudós világvégét jósolt a Jupiter és a Szaturnusz helyzete alapján, de jóslata nem vált be. Már előbb, 1524-re *Johann Stofler* tübingeni matematikus jósolt vízözönt, mert február 15. táján az összes szabad szemmel látható bolygó, tehát az előbbieket, és még a Mars is összegyűltek a Vízöntő csillagképben (amint az asztrológusok mondják: a Halak jegyében). Hát még ha tudta volna, hogy az akkor még föl sem fedezett Neptunusz is csatlakozik a rémítő társasághoz! A jóslatnak híre terjedt Európa-szerte; kitört a pánik: egyesek éllelmeszert tartalékkoltak, mások a hegyekbe költöztek, ismét mások eldorbéztak vagyonukat, hiszen már nem lesz szükségük rá. De a vízözön elmaradt. Ekkor a brandenburgi választófejedelem csillagjósai megállapították, hogy a vízözön csupán Poroszországot fogja elmosni, de majd csak 1525. július 15-én. „Sajnos” azonban ez a módosított jóvendölés sem vált be. Még korábban, 1186-ban *Toledói János* asztrológus hasonló okokból jóvendölt vízözönt, később mások is — hasonló eredménnyel.

Azt hinnénk, a tapasztalatok meggyőzték az emberiséget, sőt tán még az asztrológusokat is, hogy a csillagok sosem okoznak bajt. De nem így van. Még a 20. században is sokszor bolondították el a világot ugyanilyen jóslatok, a legkülönfélébb csillagászati jelenségekre hivatkozva. Így történt például 1910-ben, amikor a Halley-üstökös visszatérését várták. A csillagászok akkoriban mutatták ki ugyanis, hogy az üstökösök csóvája ciánt is tartalmaz — és kiderült, hogy Földünk át fog haladni a Halley-üstökös csóváján! Több sem kellett a jósoknak: szétkürtölték, hogy az üstökös megmérgezi a légkört! Pedig az üstököscsóvák anyaga ritkább, mint egy földi laboratóriumban előállított vákuum, így belőle legföljebb néhány atomnyi juthat el a Föld felszínére. Hiába volt a csillagászok minden igyekezete, hogy megnyugtassák a nagyközönséget; nem hittek nekik.

1962 elején az összes szabad szemmel látható bolygó, valamint a Nap és a Hold összegyűlt a Vízöntő jegyében, ugyanakkor az Uránusz és a Neptunusz is baljós helyzetbe került; február 4-én teljes napfogyatkozás is bekövetkezett. Az asztrológusok a legváltozatosabb rémségeket jelezték előre: világháborút, vulkáni katasztrófákat, földrengést, vízözönt stb. Magyarországon akkoriban nem volt divat az asztrológia, de a hírek beszivárogtak, és a pánik nálunk is kitört. Amikor dr. Kulin György csillagász előadásokon bizonygatta a jóvendölések alaptalanságát, egyesek titokzatos arccal suttozták: „Kulin is nagyon jól tudja, hogy itt a vég, de hát megbízták azzal, hogy nyugtassa meg a kedélyeket. Persze nemcsak erkölcsi-politikai nyomással, hanem egy kis pénzzel is hozzájárultak, hogy vállalja el ezt a szerepet.” A szakemberek 1968-ban, az Icarus kisbolygó földközelsége idején, és más esetekben is hiába igyekeztek csillapítani az embereket. Pedig mindig a csillagászoknak lett igazuk.

Legutóbb 1982-re jóvendöltek hasonló jókat. Egy 1974-ben megjelent könyv (J. Gribbin–S. Plagemann: *The Jupiter Effect*) szerzői szerint 1982-ben az összes bolygó

egy egyenesbe kerül. Minthogy a bolygók és a Nap között tömegvonzás hat, és a Nap nem szilárd test, a bolygók együttállása hatalmas dagálypúpot idéz elő a Napon. A púp területén nagyon megerősödik a naptevékenység: erős napkitörések, flérek jönnek létre. Ezek sugárzása sokkal több energiát juttat a Földre, mint általában; ez pedig a Föld légkörében jelentős tömeg-átrendeződést okoz. A Föld azonban forog, s ha egy forgó test tömegeloszlása megváltozik, akkor megváltozik a forgás sebessége is. (Ha pl. a műkorcsolyázó a piruettnél karját testéhez húzza, felgyorsul a forgása.) Ha pedig a Föld forgási sebessége megváltozik, akkor földrengések, szökőárok következnek be, és ezek, teljesen megváltoztatva a Föld arculatát, elpusztítják az élővilágot. Hazánk területére ugyanilyen katasztrófákat jeleztek előre, például hogy „újra” kitör a Gellérthegy (ami annál is érdekesebb, mivel a Gellérthegy dolomitból áll, sosem volt vulkán), illetve kettéreped és a Dunába csúszik.

Igaz, hogy a Föld forgássebességének hirtelen változása katasztrófális következményekkel járna. De még soha nem tapasztaltuk, hogy bolygóegyüttállások növelnék a naptevékenységet; ami természetes, mert a bolygók szóban forgó gravitációs hatása — még ha minden bolygó sorbaállna is az égen — *elhanyagolható*. Azt sem tapasztalták soha, hogy nagy napkitörések után megváltozna a Föld forgási sebessége, vagy a földrengések gyakorisága megnőne. Végül pedig — nagyobb *bolygóegyüttállás sem volt* akkoriban. Október végén ugyan minden bolygó az ég ugyanazon tájékán volt, de nem együttállásban, hanem öt csillagkép területén szétszórva.

Most megint hasonló jövendöléseket hallhatunk: „megint” egy vonalba gyűlnek a bolygók, és ezért megint világvégére számíthatunk. Sajnos, nem tudom megmondani, hogy pontosan mikor, mert szorgos kereséssel sem találtam együttállást. Májusban a helyzet hasonló lesz, mint 1584-ben, azzal a különbséggel, hogy a Merkúr, a Vénusz, a Nap, a Jupiter és a Szaturnusz nem a Vízöntő, hanem a Kos csillagképben lesznek „együtt”, és nem túl messze tőlük, a Bikában áll majd a Mars. 4-én a Hold is ott halad el mellettük. Talán május 11. körül látszanak a bolygók a legközelebb egymáshoz (a világvége állítólag május 5-én lesz). Szó sincs azonban arról, hogy pontos együttállás jönne létre: ez olyan valószínűtlen jelenség, hogy a Naprendszer egész fennállása alatt nem valószínű, hogy egyszer is bekövetkezzék.

Mit fogunk májusban látni az égen? Semmi különös, hiszen az egész jelenség a Nap közelében, az égbolt legfényesebb részén játszódik le majd, ahol a bolygókat nem láthatjuk. De ha az éjszakai égen következne be, akkor is csupán annyit vennénk belőle észre, hogy néhány vándorló fénypont — bolygó — egymáshoz közel halad el. Ez a haladás persze nem túl feltűnő, az égi randevú hónapok alatt alakul ki és oszlik szét. Közben fizikai értelemben egyáltalán semmi nem történik, hiszen a bolygók csak tőlünk nézve jutnak egymás közelébe; egyetlen valóságos kapcsolatuk, a gravitáció ettől mit sem változik. A jelenségnek *semmilyen hatása Földünkre nem lesz*, és nem is lehet. Nyilvánvaló viszont, hogy ha valami váratlan természeti vagy politikai katasztrófa véletlenül épp 2000-ben következne be, az asztrológusok az ártatlan bolygókat okolják majd érte. Ebben rejlik az asztrológia tévtanának egyik legnagyobb veszélye: hívőit ráveszi, hogy a földi események valódi okai helyett kitalált, égi okokat keressenek, és ezzel még az esélyét is elveszítsék annak, hogy saját sorsukat irányítsák.

A májusi együttállás legfőképpen annyit jelent, hogy a hiszékeny embereket jól megrémítik az asztrológusok. A világvégére viszont alighanem még sokáig várunk kell.

CSABA GYÖRGY GÁBOR